

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів дисертації Кондуряна Владислава Ярославовича
на тему «ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ
РОЗСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 106 - Географія
з галузі знань 10 – Природничі науки**

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими трансформаційними процесами, які охоплюють усі сфери суспільного життя. Не оминули ці зміни й системи розселення, надто після завершення основного етапу реформи децентралізації та зміни адміністративно-територіального устрою України. Укрупнення районів та створення територіальних громад призвели до кардинальної зміни ієрархічних зв'язків у системах розселення. Колишні районні центри втрачають свої адміністративні функції, натомість з'являються нові центри тяжіння на рівні громад. У межах Карпатських областей (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька області) ці процеси мають специфічний характер, обумовлений унікальним поєднанням природно-географічних, історико-культурних та геополітичних чинників. Осмислення особливостей формування та функціонування систем розселення в сучасних умовах є необхідним для розробки ефективної стратегії регіонального розвитку та забезпечення підвищення якості життя населення.

Дисертаційне дослідження виконувалося суголосно із тематикою науково-дослідної роботи кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича щодо вивчення трансформаційних процесів та просторового планування регіонального розвитку Карпато-Подільського регіону. А результати написання дисертації, отримані в рамках кафедральної науково-дослідної теми «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України» (2021-2025 роки; №0121U100332).

Актуальність теми дослідження. На фоні демографічної та економічної кризи, що посилюються військовими діями в Україні вивчення розвитку систем розселення з метою узгодження із просторовими планами регіонів є необхідним. Разом із тим, геополітичне розташування Карпатських областей визначає зовнішньовекторну орієнтацію систем розселення. Розвиток транспортних коридорів, розбудова прикордонної інфраструктури та формування транскордонних агломерацій роблять це дослідження ще й актуальним у контексті майбутньої інтеграції України в єдиний європейський простір. Попри значну кількість праць, присвячених розселенню, багато теоретичних положень потребують переосмислення з урахуванням нових реалій (цифровізація послуг, дистанційна робота, зміна логістичних ланцюгів). Відсутність комплексних досліджень, що поєднують картографічне-

моделювання сучасних трансформацій у Карпатському регіоні з аналізом нового адмініструю, визначає наукову новизну та необхідність даної дисертаційної роботи.

Об'єктом дослідження слугували системи розселення Карпатських областей України, як складові міжрегіональної системи розселення. Предметом – особливості формування системи розселення Карпатських областей України із урахуванням сучасних суспільно-географічних трансформацій

За мету дослідження було встановлено виявити особливості формування та функціонування систем розселення Карпатських областей України у сучасних умовах, розкрити основні чинники, що визначають особливості розселення, проаналізувати трансформаційні зміни у системах розселення та запропонувати ряд рекомендації щодо їх перспективного розвитку.

Виходячи з мети, головними завданнями наукового пошуку були: дослідити теоретико-методологічне підґрунтя дослідження систем розселення регіонального рівня; уявити суть поняття трансформації систем розселення у контексті сучасних реформ; виявити особливості впливу факторів і чинників формування та розвитку систем розселення у Карпатських областях України; простежити відмінності у розселенні населення регіону дослідження із урахуванням змін у АТУ та розширення можливостей громад; дослідити особливості сучасних урбанізаційних процесів на території областей дослідження та виявити їх вплив на формування систем розселення; проаналізувати сучасну систему розселення в регіоні дослідження та виявити основні ареали трансформацій; розкрити проблеми та перспективи оптимізації розселення на території досліджуваних областей у контексті сталого розвитку.

Вирішення вказаних завдань задля досягнення мети здійснювалося із виконанням загальнонаукових методів (системно-структурного аналізу та синтезу, індукції та дедукції, літературного аналізу аналогії та моделювання та інші), а також ряду конкретнонаукових методів (картографічного, порівняльно-географічного, ретроспективного аналізу, ГІС-технологій, типізації та групування, статистичного, районування, рейтингового аналізу, спостереження, та багатьох інших.). Візуалізацію та опрацювання статистичних та картографічних даних проводилося із використанням програмних продуктів Microsoft Excel, CorelDRAW, QGIS, Openrouteservice, ArcGis Online та ін.

2. Формування наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Кондурян В.Я. у здійсненому дослідженні сформулював наукове завдання, що полягало у суспільно-географічному вивченні формування та функціонування систем розселення Карпатських областей України на макро-, регіональному та локальному рівнях із урахуванням наслідків реформ АТУ та децентралізації, як самоорганізованого процесу, де центром є людина та її життєдіяльність.

У дослідженні проаналізовано особливості впливу основних чинників та факторів на перебіг процесів заселення та формування систем розселення,

досліджено сучасну територіальну організацію систем розселення під впливом соціально-географічних трансформацій та вказано на найбільш активні їх елементи. Результати чого можуть стати основою для розробки Просторових планів розвитку регіонів.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

У даній дисертаційній роботі вперше:

1) Розкрито особливості впливу чинників та факторів на формування сучасної поселенської мережі та систем розселення Карпатських областей України на рівні новостворених адміністративних районів;

2) проведено типізацію поселень регіону за топографічними, планувальними та ретроспективними особливостями загалом та в перерахунку нових адміністративних районів;

3) виявлено особливості розселення всього, міського та сільського населення на рівні громад, районів та областей;

4) досліджено відмінності у перебігу урбанізаційних процесів, із урахуванням змін до підходу визначення статусу міських поселень;

5) проведено типізацію демогеографічних процесів регіону на рівні нових адміністративних районів;

6) вказано на основні тенденції у трансформації систем розселення обласного рівня;

7) розроблено добірку картографічного матеріалу та відповідних баз даних для вивчення та відображення демографічних особливостей території у умовах змін АТУ та трансформацій систем розселення.

удосконалено:

1) науково-поняттєвий апарат у напрямку вивчення розселення та систем розселення, в контексті суспільно-географічних досліджень;

2) методику суспільно-географічного вивчення формування та функціонування систем розселення на макро-, регіональному та локальному рівнях;

3) підходи до досліджень впливу чинників та факторів розвитку розселення населення та систем розселення.

отримало подальший розвиток:

1) суспільно-географічні підходи до вивчення систем розселення регіонального рівня;

2) особливості поєднання груп методів дослідження задля отримання конкретного результату в умовах обмеження наявної статистичної інформації.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень дисертації забезпечується застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, використанням широкого спектру літературних джерел, первинної статистичної інформації Державної служби статистики України, матеріалів Обласних Військових адміністрацій, Стратегій розвитку досліджуваних областей, Матеріалів Офіційних сайтів Мінрегіону,

геопросторові та картографічні дані веб-сервісів, розробленими картографічними та графічними матеріалами.

Достовірність результатів підтверджується логічною узгодженістю отриманих висновків, їх відповідністю сучасним концепціям розвитку географічної науки, апробацією результатів на наукових конференціях та впровадженням окремих положень у навчальний процес і науково-дослідну діяльність.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

Кондурян В. Я. показав високий рівень теоретичної та прикладної підготовки. Обізнаність із значною кількістю наукових досліджень (вітчизняних та закордонних) із напрямку дослідження у сфері географії населення та вивченні систем розселення зокрема, регіональних досліджень, що дало змогу забезпечити наукову коректність і сформулювати обґрунтовані висновки.

Особистий внесок Кондуряна В. Я. полягає у здійсненні ними теоретичних та практичних висновків дослідження, зборі, обробці та аналізі первинної статистичної інформації, що дало змогу здійснити комплексне дослідження особливостей розселення, процесів урбанізації, а також формування та функціонування систем розселення у сучасних умовах на рівні нових АТО. Запропоновано новий підхід до поділу локальних систем розселення. Здійснено оцінку перебігу демографічних процесів та формування демографічного потенціалу та запропоновано перспективні шляхи управління регіональним розвитком в контексті Сталого розвитку.

Здобувач продемонстрував належний рівень обізнаності з результатами досліджень вітчизняних і зарубіжних учених у сфері географії населення та вивченні систем розселення зокрема, регіональних досліджень та теорії географічної науки, що дало змогу забезпечити наукову коректність інтерпретацій і сформулювати обґрунтовані висновки.

6. Наукове та практичне значення роботи.

Наукове значення дисертації полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад дослідження розселення населення та формування й функціонування систем розселення, регіонального та локального рівнів в умовах реформування адміністративно-територіального устрою України. Отримані результати на рівні Карпатських областей, із урахуванням комплексу їх особливостей, дають можливість зробити висновки як теоретичного так і практичного характеру, що лягають в основу майбутнього планування території.

Практичне значення одержаних результатів є важливим для розвитку сучасної географічної науки та управління розвитком громад та територій. Теоретико-методологічне підґрунтя використовуватися для здійснення вивчення трансформацій систем розселення інших регіонів України. Матеріали даного дисертаційного дослідження використовуються під час провадження освітнього процесу у ЗВО для вивчення курсів пов'язаних із

регіональним розвитком, просторовим плануванням, суспільно-географічного блоку дисциплін. Практичні рекомендації дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування при розробці Комплексних планів просторового розвитку громад та Стратегій розвитку областей до 2027 року.

7. Використання результатів роботи.

Результати дисертаційного дослідження Владислава Ярославовича Кондуряна використані при формулюванні узагальнюючих висновків завершального звіту кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на тему: «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України», номер державної реєстрації №0121U100382. Використовуються при викладанні дисциплін ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на географічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та ОПП «Географія та організація простору територіальних громад» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на кафедрі географії та природознавства Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Практичні результати та рекомендації були використані при розробці Стратегії розвитку Чернівецької області до 2027 року та враховані при реалізації заходів з її виконання.

8. Повнота викладу матеріалів дисертації у публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації, виконані у співавторстві.

Кондурян В. Я. дотримується вимог академічної доброчесності в повному обсязі. За результатами перевірки тексту дисертації з використанням антиплагіатної системи TURNITIN робота є оригінальною на 96 %.

У дисертації В. Я. Кондуряна містяться чіткі посилання на всі використані джерела інформації, зокрема при запозиченні ідей та тверджень. Автор дотрималася вимог чинного законодавства про авторське право, надав достовірні відомості щодо результатів наукової діяльності та застосованих методів дослідження. Аналіз роботи не виявив ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень, що підтверджує самостійний характер проведеного дослідження.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 11 наукових праць (з яких 7 є одноосібними і 5 у співавторстві). Серед публікацій 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії Б (з яких 1 одноосібна), одна стаття з переліку як така, що додатково відображає наукові результати дисертації та 7 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Zablotska, N., & Kondurian, V. (2024). Demogeographic processes in the Western regions of Ukraine on the eve of the reform of territorial authorities. *Human Geography Journal*, 37, 49-56.

<https://periodicals.karazin.ua/socecongeo/article/view/26651/23705>

DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2024-37-05>

2. Заблотовська, Н., & Кондурян, В. (2025). Формування демографічного потенціалу Чернівецької області внаслідок змін її адміністративно-територіального устрою. *Науковий вісник Чернівецького університету: Географія*, (853), 25-34.

<https://journals.chnu.edu.ua/geoscience/article/view/941/967>

DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2025.853.25-34>

3. Кондурян, В. (2025). Сучасні трансформації в системах розселення Карпатських областей України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки*, (23), 7-15.

<https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/391/370>

DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2025-23-1>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Заблотовська, Н. & Кондурян, В. (2023) Нові виклики перед фахівцями з геодемографічних досліджень. *Географія у викликах війни: Збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 8-9 червня 2023 року* / [За ред.. І.О. Пилипенка, Д.І.Мальчикової]. Херсон: Херсонський державний університет, 2023. (С. 60-61.).

https://drive.google.com/drive/folders/1WqIE_bT332ZtYuulhz2FFEj9M0uG4vmO

2. Кондурян, В. (2024) До питання про формування демографічного потенціалу Чернівецької області внаслідок змін її адміністративно-територіального устрою. *Інноваційний розвиток сучасної науки та освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Житомир, 11 червня 2024 р).* Research Europe, 2024. (С.152-155)

<https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2024/06/re-11.06.2024.pdf>

3. Кондурян, В. (2024) Структура населення Чернівецької області, як передумова формування демографічного потенціалу регіону. *Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм в умовах воєнного стану: виклики та варіанти впровадження». Зб. матер IV міжнар. конф. (Одеса, 20-21 вересня 2024 р.) / Одеський національний університет імені І.І. Мечникова., Одеса, 2024, (С. 51-54)*

https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/ggf/naukova_diyalnist/naukovi_konf_GGF/zbirnik_modeli_mijdistsiplinarnih_ta_mijgaluzevih_op_ta_onp_2024.pdf

4. Кондурян, В. (2024) Територіальні особливості перебігу демогеографічних процесів у західних областях України до впровадження АТУ. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 16–18 травня 2024 р.)* (с. 193-194).

<https://geoukr.chnu.edu.ua/media/hamoln5q/tezy-16-18052024.pdf>

5. Кондурян, В. (2025). Суспільно-географічні особливості формування демогеографічних процесів на території Вишницького району Чернівецької області. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 15-16 травня 2025 р.)* (с. 91-93).

https://tnpu.edu.ua/naukova-robota/konference/Materialy_mizhnar_nauk_prakt_konf.pdf

6. **Кондурян, В.** (2025). Трансформаційні зміни в системі розселення карпатських областей України внаслідок реформи АТУ. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня 2 листопада 2025 р.) – Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. С. 249 -251.

<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/13096>

7. Заблотовська, Н., & **Кондурян, В.** Суспільно-географічні особливості формування нових статистичних макрорегіонів України. *Регіональні дослідження України: інтеграція традицій і інновацій (на відзначення 30-ї річниці заснування кафедри географії України): мат-ли Всеукр. наук. конф. (м. Київ, 30 травня 2025 року) / упорядник О. Аріон ; ред. С. Уліганець. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2025. (С. 86-89).*

https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2025/06/regionalni-doslidzhennya_konf_2025_geografiyi-ukrayiny.pdf

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Zablotoska, N., **Kondurian, V.** & Zablotoska, I. (2025) Socio-geographical analysis of the urbanization processes in Chernivtsi region under current conditions. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2025. Випуск 58. С. 100–115.

<https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geography/article/view/13794>

94

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2025.58.13794>

9. Апробація матеріалів дисертації.

Результати дисертаційного наукового дослідження доповідалися на 7 наукових конференціях національного (1) та міжнародного (6) рівнів. А саме: 1) Міжнародна науково-практична конференція «Географія у викликах війни» (Херсон, 8-9 червня 2023 року); 2) Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток сучасної науки та освіти» (Житомир, 11 червня 2024 р.); 3) Міжнародна конференція «Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм в умовах воєнного стану: виклики та варіанти впровадження» (Одеса, 20-21 вересня 2024 р.); 4) Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика» (м. Чернівці, 16–18 травня 2024 р.); 5) Міжнародна науково-практична конференція «Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки» (м. Тернопіль, 15-16 травня 2025 р.); 6) Міжнародна науково-практична конференція присвячена 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики «Географія, картографія, географічна освіта:

історія, методологія, практика» (м. Чернівці, 31 жовтня 2 листопада 2025 р.); 7) Всеукраїнська наукова конференція «Регіональні дослідження України: інтеграція традицій і інновацій (на відзначення 30-ї річниці заснування кафедри географії України)» (м. Київ, 30 травня 2025 року).

10. Оцінка мови і стилю дисертації.

Текст дисертації викладено грамотною, фаховою українською мовою, з дотриманням наукового стилю та вимог академічного письма. Матеріал подано логічно, послідовно та структуровано, що сприяє чіткому розкриттю досліджуваної теми. Структура дисертації відповідає встановленим вимогам, забезпечуючи взаємозв'язок між розділами, узгодженість основних положень і висновків. Мова викладу є зрозумілою, чіткою та науково обґрунтованою, що підкреслює високий рівень професійної підготовки автора.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною та практичним значенням дисертація Кондуряна Владислава Ярославовича відповідає спеціальності 106 – Географія галузі знань 10 – Природничі науки. Освітню складову підготовки доктора філософії виконано.

12. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення.

Оформлення дисертації виконано з дотриманням нормативних вимог.

13. Рекомендації дисертації до захисту.

Дисертація Кондуряна Владислава Ярославовича на тему «Особливості формування систем розселення Карпатських областей України в сучасних умовах» виконана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 106 – Географія, галузі знань 10 – Природничі науки є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання – виявлено особливості формування та функціонування систем розселення Карпатських областей України у сучасних умовах, розкрито основні чинники, що визначають особливості розселення, проаналізувати трансформаційні зміни у системах розселення та запропоновано ряд рекомендації щодо їх перспективного розвитку. Отримані результати характеризуються науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичною значущістю.

Дисертація відповідає всім вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» зі змінам і доповненнями, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 №759, а також вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету міністрів України №341 від 21.03.2022 р.; №502 від 19.05.2023 р.; №507 від 03.05.2024 р.).

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на розширеному засіданні кафедри Географії України та регіоналістики (протокол №7 від 10 березня 2026 року), географічного

факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича дисертацію Кондуряна Владислава Ярославовича на тему «Особливості формування систем розселення Карпатських областей України в сучасних умовах» рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю спеціальності 106 – Географія галузі знань 10 – Природничі науки.

Рішення прийняте одногосно.

24 березня 2026 р.

Головуючий
на розширеному засіданні
Географії України та регіоналістики географічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича, д.геогр.н., професор,
завідувач кафедри

Іван КОСТАЦУК

